

ዳኞች፡- ዓብዱልቃድር መሐመድ

ፀጋዬ አስማማው

በላቸው አንሸሶ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

አመልካች፡- አቶ ሚካኤል ከድር - ጠበቃ አቶ ከበደ እጉማ ቀረቡ

ተጠሪ፡- የባህር ትራንዚት አገልግሎት - አቶ መላኩ መኮንን ቀረቡ

መዝገቡ የተቀጠረው ለምርመራ ነበር መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍ ር ድ

ጉዳዩ ለሰበር የቀረበው አመልካች የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በመዝገብ ቁጥር 20608 የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት በመሆኑ፤ በሰበር ታይቶ እንዲታረምልኝ በማለት አመልካች በማመልከቱ ነው። ክርክሩ በመጀመሪያ የታየው በመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት አመልካች በከሃሽነት ቀርበው ወደ አገር ውስጥ ለማስገባት በመርከብ ያስጫኝኩትን የንግድ ዕቃ ተጠሪ /ተከሃሽ/ ከመርከብ አራግፎና የወደብ ፎርማሊቲዎችን አጠናቅቆ ለማስረከብ ተስማምቶ ብር 2870 /የሁለት ሺህ ስምንት መቶ ሰባ ብር/ የአገልግሎት ክፍያ ተከፍሎታል። ሆኖም አስራሰባት ጥቅል ዕቃዎችን ሲያስረክብ ሁለት ጥቅል ዕቃ ያላስረከበ በመሆኑ የዕቃዎቹን ግምት ብር 37650 /ሰላሣ ሰባት ሺህ ስድስት መቶ ሀምሳ ብር/ ከነወለዱ እንዲከፍል ይወሰንልኝ በማለት ክስ ያቀረበ ሲሆን፤ ተጠሪ በተከሃሽነት ቀርቦ የእኔ ግዴታ ከመርከብ የተራገፉትን ዕቃዎች አስፈላጊ የወደብ ፎርማሊቲዎችን በማስፈፀም ዕቃውን አስጭኖ ለባለዕቃው ማስተላለፍ፤ ዕቃው የተጎዳ ከሆነ በአንሹራንስ አስመርምሮ የጉዳት ማረጋገጫ መቀበልና ለዕቃው ባለቤት ማስተላለፍ፤ ወይም በእጥረት የተደገፈ ከሆነ የእጥረት ማረጋገጫ ሰርቲፊኬት መቀበልና ለባለእዳው ማስተላለፍ ብቻ ነው። ከመርከብ የተፈለገውን ዕቃ የማስቀመጥ ኃላፊነት የለበትም። በመሆኑም በግዴታችን መሠረት የተወጣን በመሆኑ ክሱ ውድቅ ይደረግልን በማለት ተከራክረዋል። የሥር ፍርድ ቤት አመልካች የማስረዳት ሽክሙን አልተወጣም በማለት ክሱን ውድቅ ያደረገበት ሲሆን፤ በዚህ ውሳኔ አመልካች ቅር በመሰኘት ይግባኝ ለከፍተኛው ፍርድ ቤት አቅርበው የከፍተኛው ፍርድ ቤት የግራ ቀኙን ማስረጃ ከሰማ በኋላ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የሰጠውን ውሳኔ በመሻር ተጠሪ በክሱ የተገለፀውን ገንዘብ ከነወለዱ እንዲከፍል በማለት ወስኗል። ተጠሪ ከፍተኛው ፍርድ ቤት በሰጠው ውሳኔ፤ ቅር በመሰኘት ይግባኝ ለጠቅላይ ፍርድ ቤት አቅርቦ ጠቅላይ ፍርድ ቤቱ ተጠሪ ኃላፊ የሚሆንበት ከሕግ ወይም ከውል የመነጨ ግዴታ የለበትም በማለት የከፍተኛው ፍርድ ቤት የሰጠውን ውሳኔ ሽሮታል።

አመልካች ይህ የጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት አለበት፤ ምክንያቱም ተጠሪ አስራዘጠኝ ጥቅል ዕቃ ከመርከብ የተራገፈና ከወደብ የደረሰ መሆኑን በማረጋገጥ በራሱ ደረሰኝ የመጋዘን ክፍያ አስከፍሎኛል። ይህ ከሆነ ዕቃውን ስለተረከብኩ እኔ ኃላፊነት የለብኝም በማለት ያቀረበው ክርክር ተቀባይነት የሌለው ሲሆን ለጎደለው ሁለት ጥቅል ዕቃ ተጠያቂ እንደሚሆን አግባብነት ያላቸውን የሕግ ማዕቀፎች በማየት ለመረዳት ይቻላል። ስለዚህ ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት ከሕግ ወይም ከውል የሚመነጭ ኃላፊነት ተጠሪ የለበትም በማለት የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት በመሆኑ በሰበር ታይቶ እንዲታረምልኝ በማለት አመልክቷል። ተጠሪ በበኩሉ የቅድሚያ ክፍያ የተፈፀመው ዕቃዎቹን ለማስተላለፍ እንጅ ዕቃዎቹን ስለተረከብን አይደለም፤ የወደብ ግልጋሎት የሚሰጠው በኤርትራ የወደብ ባለሥልጣን ስለነበረ እነርሱ ለሚፈጽሙት ስህተት ተጠሪ ተጠያቂ የሚሆንበት

ምክንያት የሌለ በመሆኑ የጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የለበትም በማለት ተከራክሯል፤ አመልካች የመልስ መልስ በማቅረብ የሰበር አቤቱታውን በማጠናከር ተከራክሯል።

ከሥር የክርክሩ አመጣጥና አመልካችና ተጠሪ በጽሑፍ ያቀረቡት ክርክር በአጭሩ ከላይ የተገለፀው ሲሆን፤ ይኸ ችሎት የሥር ፍርድ ቤት መዝገብ በማስመጣት በግራ ቀኙ በኩል የቀረበውን ክርክርና ማስረጃ ተመልክቷል። የአመልካችንና የተጠሪን የቃል ከርክር አዳምጧል። ስለሆነም ተጠሪ፣ የጠፉትን ሁለት ጥቅል ዕቃ ዋጋ የመክፈል ኃላፊነት አለበት ወይስ የለበትም የሚለው ጭብጥ በአግባቡ መታየት ያለበት ሆኖ አግኝተነዋል።

ከላይ ለተያዘው ጭብጥ እልባት ለመስጠት በመጀመሪያ "የዕቃ አስተላላፊነት" ተግባር ምንድን ነው? የሚለውን መመለስ ይጠይቃል። የዕቃ አስተላላፊነት ተግባር ማለት በአገር ውስጥ ወይም በዓለም አቀፍ ደረጃ ዕቃ ተቀባይነት ወይም ዕቃ ላኪን ለመወከል የጉምሩክ ሥነ ሥርዓትና የወደብ ሥነ ሥርዓት እና ሌሎች ሥነ ሥርዓቶችን አስፈጽሞ የገቢ ወይም የወጭ ዕቃዎች ከወደብ እንዲገቡ ወይም እንዲወጡ የማድረግ ተግባር እንደሆነና ይኸም ተግባር የዕቃ ማስረከብን እና ማጓጓዝን ሥራ የሚጨምር ስለመሆኑ ዓለም አቀፍ ተቀባይነት ባላቸው ሰነዶች የተመለከተ ሲሆን በእኛም አገር ይህ ትርጓሜ ሕጋዊ ዕውቅና እና ተቀባይነት ያለው ስለመሆኑ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ስለ ዕቃ አስተላላፊነት ከደነገጋቸው ደንቦች ለመረዳት ይቻላል። ስለሆነም የተጠሪ የዕቃ አስተላላፊነት ግዴታና ኃላፊነት ከዚህ መሠረታዊ የሆነ ትርጓሜ አንጻር መታየት ያለበት ሆኖ አግኝተነዋል።

በሁለተኛ ደረጃ ተጠሪ በአመልካች የተሰጠውን የሥር ትእዛዝ በመቀበል፣ አመልካች ለአስራ ዘጠኝ ጥቅል ዕቃዎች የመጋዘን ኪራይ እና የአገልግሎት ክፍያ እንዲከፍሉ በመጠየቅ ክፍያውን በራሱ ደረሰኝ ተቀብሏል። ተጠሪ አስራ ዘጠኝ ጥቅል ዕቃዎች ከመረከብ መራገፋቸውንና መጋዘን ውስጥ መግባታቸውን በመግለጽ ከኤርትራ ወደብ አስተዳደር ጋር በተፃፃፋቸው ደብዳቤዎች ግልጽ አድርጓል። እነዚህ ማስረጃዎች በተጠሪ በራሱ የተዘጋጁ ሰነዶች ናቸው። ስለዚህ በፍትሐብሔር ሕግ ቁጥር 2018 መሠረት ሰነዶቹ በአዘጋጃቸው በተጠሪ ላይ ዕቃዎቹ ወደብ ለመድረግቸውና ለመራገፋቸው የአስረጅነት ዋጋና ክብደት ያላቸው ሲሆኑ ተጠሪ በራሱ የተዘጋጁትን ሰነዶች ይዘትና ታዓማኒነት በመቃወም ሁለት ጥቅል ዕቃ አኔ አልተረከቡም ስለዚህ በኃላፊነት ልጠየቅ አይገባም በማለት የሚያቀርበው ክርክር የሕግ ድጋፍና መሠረት የሌለው ነው።

በሶስተኛ ደረጃ ተጠሪ የሥራ ትእዛዝ የተቀበለባቸው ዕቃዎች በወደብ ያልተራገፉና አጥረት የተፈጠረ ከሆነ ኃላፊነት ካለበት አካል የአጥረት ሰርቲፊኬት በማውጣት ለአመልካች የማስተላለፍ ግዴታ ያለበት ስለመሆኑ አጥብቆ የሚከራከርበት ነጥብ ነው። በያዘነው ጉዳይ ተጠሪ የሥራ ትእዛዙን እንደተቀበለ ሁለት ጥቅል እቃ አጥረት ያጋጠመ መሆኑን ለአጥረቱ በኃላፊነት ከሚጠይቀው አካል የአጥረት ሰርቲፊኬት አውጥቶ ለአመልካች አልሰጠም። በተቃራኒው ተጠሪ አስራዘጠኝ ጥቅል ዕቃዎች እንዳሉ በመግለጽ አመልካች ለአስራ ዘጠኝ ጥቅል ዕቃዎች የወደብና የመጋዘን ኪራይ እንደዚሁም የአገልግሎት ክፍያ እንዲከፈለው ጠይቆ ክፍያውን ተቀብሏል። ተጠሪ ሁለት ጥቅል ዕቃዎች ያጎደሉ መሆኑን ለአመልካች ያሳወቀው ዕቃው ከወደብ ወደ አዲስ አበባ በሚጫንበት ጊዜ ነው። ይኸም ተጠሪ የአስተላላፊነት ግዴታውን በአግባቡ ያልተወጣና በዚህ ምክንያት አመልካች ጉዳት የደረሰባቸው መሆኑን ያረጋግጣል። ከላይ በዝርዝር የገለጽናቸው ምክንያቶች ተጠሪ የአስራ ዘጠኝ ጥቅል እቃዎች የወደብ መጋዘንና የአገልግሎት ክፍያ ከአመልካች የተቀበለና ለአመልካችም የአጥረት ሰርቲፊኬት ያልሰጠ በዚህም ምክንያት አመልካች ላይ ጉዳት ያደረሰ መሆኑን አመልካች የሥራ ትእዛዝ ተቀብሎ የወደብ፣ መጋዘንና የአገልግሎት ዋጋ ክፍያ የጠየቀበትንና ክፍያ የተቀበለበትን ግዴታውን በአግባቡ ባለመውጣቱ ምክንያት ለደረሰው ጉዳት በፍትሐብሔር ሕግ ቁጥር 1790 መሠረት በኃላፊነት የመጠየቅና ለአመልካች ካሳ የመክፈል ኃላፊነት አለበት። ስለሆነም የጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት ከላይ በዝርዝር የተቀመጡት የሕግ ድንጋጌዎች እና የአመልካችና የተጠሪ ከውል የመነጨ ተነፃፃሪ ግዴታና ኃላፊነት በአግባቡ ሳይገናዘብ ተጠሪ ከሁለት ጥቅል እቃ በኃላፊነት የሚጠየቅበት ከሕግ ወይም ከውል የመነጨ ግዴታና ኃላፊነት የለበትም በማለት የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ሆኖ አግኝተነዋል።

ው ሣ ኔ

- 1- የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በመዝገብ ቁጥር 20608 የሰጠው ውሣኔ ተሸሯል። ይፃፍ።
- 2- ተጠሪ የሁለት ጥቅል ዕቃ ዋጋ ብር 37650 /ሰላሳሰባት ሺህ ስድስት መቶ ሃምሳ ብር/ ከስ ካቀረበበት ነሐሴ 10 ቀን 1986 ዓ.ም ጀምሮ ከሚታሰብ ዘጠኝ ፐርሰንት ወለድ ጋር ለአመልካች ይክፈል ብለናል። ለሚመለከተው ይፃፍ።
- 3- በዚህ ፍርድ ቤት ያወጡትን ወጪና ኪሣራ ግራ ቀኝ የራሳቸው ይቻሉ። ይህ ፍርድ በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ችሎት ታህሣሥ 9 ቀን 2001 ዓ.ም በሙሉ ድምጽ ተሰጠ።

የማየነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ተ.ወ